

Mauro

fórum archivárov

Roč. VII. č. 1

Január 1996

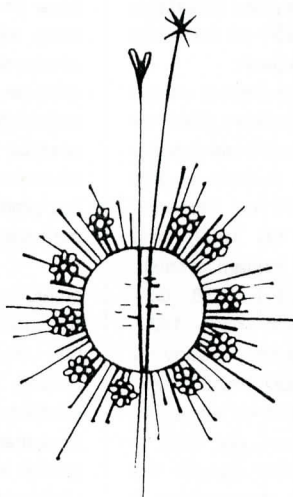
Do nového roku.

Koncom starého a začiatkom nového roka si najviac uvedomujeme rýchlosť plynutia času. Ku konštatovaniu, že opäť uplynul rok, patrí neodmysliteľne otázka, aký bol a aký bude ten nový? Z pohľadu Spoločnosti slovenských archivárov azda môžeme hodnotiť rok 1995 ako pomere úspešný, i keď je potrebné poukázať na niektoré pretrvávajúce nedostatky.

Za úspech Odboru archivníctva a spisovej služby a archívov i archivárov, je potrebné považovať najmä pribúdanie nových priestorov, rekonštrukciu, či stavbou nových budov. Pozitívne je potrebné hodnotiť aj odborné práce archivárov, ktoré sú často veľmi skromne označované len ako archívne pomôcky. Úspešné boli aj odborné a vedecké podujatia organizované Sekciou archivníctva a PVH pri SHS, Spoločnosťou slovenských archivárov, ale aj jednotlivými archívmi. Popri týchto najväčších pozitívach je potrebné spomenúť aj pretrvávajúce nedostatky, najmä skutočnosť, že o niektorých archívoch, o ich osude a ich možnostiach naďalej rozhodujú neodborníci.

Obavy archivárov o rozšírenie takéhoto postupu rastú. Za pretrvávajúce negatívum musíme považovať aj spoločenské ohodnotenie archivárov. Nie je však našou úlohou, hlavne na tomto mieste, hodnotiť postavenie archívov na Slovensku. Na tomto poli nás všetkých čaká ešte veľa práce.

S plánov SSA na rok 1996, by sme chceli len stručne naznačiť niektoré úlohy, ktoré sme si vytýčili na tento rok. Výbor SSA, v zmysle stanov, plánuje zvolanie valného zhromaždenia, ktoré by sme chceli spojiť s konferenciou na tému "Vedeckoinformačný aparát archívov". Konferenciu by mala obohatiť návšteva niektorých archívov - teraz zrejme na Slovensku. Naďalej chceme pokračovať vo vydávaní Fóra archivárov, o ktoré je zvýšený záujem nielen u nás, ale aj u našich českých kolegov. Aj v roku 1996 chceme pokračovať v rozširovaní zahraničných kontaktov. Postupne by sme chceli uskutočňovať výmenné pobyty s našimi zahraničnými partnermi. Je našou

snahou, aby sme zlepšili aj hospodársku situáciu SSA.

Milé kolegyně, milí kolegovia, cieľov, úloh, osobných túžob viazaných na

začínajúci sa rok 1996, je mnoho. Dovoľte mi, zaželať Vám všetkým k ich naplneniu veľa zdravia, šťastia a požehnaní

Veronika Nováková
predsedkyňa SSA

Z HISTÓRIE ŠOKA v LEVICIACH

Predchodcami dnešného ŠOKA Levice boli okresné archívy v Leviciach, Šahách, Želiezovciach a tzv. obecný archív v Pukanci.

Okresné archívy v tzv. malých okresoch boli zriadené v roku 1953. Levice a Želiezovce patrili v rokoch 1949 - 1960 do kraja Nitra. Zo zachovaných spisov vo fondoch ONV a OA možno sledovať takmer v jednomesačnom odstupe, úsilie krajského archívára a pracovníkov bývalého Krajského archívu v Nitre a v Bojniciach, pri budovaní OA v Leviciach a v Želiezovciach.

Okresný archív Levice začínal v troch suterénnych miestnostiach budovy ONV. Už v lete 1953 však získal aj ďalšie miestnosti v budove na námestí E. M. Šoltésovej, kde zostal do marca 1972. Prvou okresnou archívarkou (až do 31. 12. 1959) bola Gabriela Pethöová. Prvými fondami archívu, Okresný úrad Levice 1923 - 1938, časť fondu Magistrát mesta Levice 1636 - 1923, fondy obvodných notárskych úradov v okrese (1871 - 1945) a niekoľko fondov škôl. Pre častú chorobnosť archívarky, ale aj pre jej poverovanie inými prácami pre ONV, v tomto archíve do roku 1959 vznikla iba jedna pomôcka - katalóg dokumentov k dejinám robotníckeho hnutia a KSČ z fondov okresného úradu a obvodných úradov.

V Želiezovciach zriadili okresný archív tiež na jar 1953. Archívárom sa stal Ján Vrábek, ktorý zabezpečil prenajaté priestory

v súkromnom obytnom dome a začal z obcí sústreďovať fondy obvodných notárskych úradov. Onedlho bol premiestnený na iné pracovisko a od začiatku r. 1954 až do 30. júna toho istého roku, bol okresným archívárom Ladislav Hajdú. V práci dosiahol skromné výsledky, keď bol za ONV "získaný" na ročnú brigádu do Handlovských uhofných baní. V druhom polroku 1954 "štafetu" v okresnom archíve prebral v tom čase 51 - ročný Ľudovít Strcula, pôvodne lesný robotník vo Vyšnej Boci, po r. 1945 zriadenec ONV Želiezovce. O svojom nástupe do OA hlásil 4. októbra 1954 krajskému archívárovi: "Prácu v archíve som nastúpil 12. júla 1954, keď už v archíve nikoho nebolo...tak som ja nastúpil do práce bez predbežného zapracovania... to som (si) nemyslel, že archívna práca je taká složitá".

Ľ. Strculovi slúži ku cti, že sa veľmi rýchlo zapracoval, archív si obľúbil a v rámci dnešného okresu Levice, z troch vtedajších OA, ho priviedol na relatívne najvyššiu úroveň. Keď v roku 1963, ako 60-ročný odchádzal do starobného dôchodku, vedúci Okresného archívu Levice o ňom napísal: "položil základy archívnej služby v okrese (Želiezovce), zhromaždil značné množstvo fondov a zachránil tak...veľa cenného materiálu k histórii južného Pohronia. Vykonával všetky úlohy spojené so spracovávaním archívnych fondov". Ľ. Strcula je autorom ôsmich doteraz používaných archívnych inventárov a dvoch

katalógov.

Tretím predchodcom bol Okresný archív v Šahách. Napriek tomu, že v Šahách kedysi existoval archív Hontianskej župy, so známym archivárom - športovcom Alojzom Sokolom (Szokolým), účastníkom aténskej olympiády v r. 1896, OA začínal na "zelenej lúke". Prechod frontu v polovici decembra 1944 a nasledujúci nezáujem kompetentných, spôsobili fyzický zánik archívu župy a povojnové chaotické pomery na pohraničí tiež príliš nepriali vzniku a zachovaniu nových registratúr.

Zakladateľom OA v Šahách bol v máji 1953 pracovník Ľudovít Hrobár. Koncom 50 - tých rokov ho v archíve vystriedal Štefan Mosonyi. Posledným okresným archivárom v roku 1960 bol Vojtech Mezei. Okrem zlomku fondu Expozitúra krupinského okresného úradu Šahy 1923 - 1938 a torzovito zachovaných ôsmich fondov obvodných notárskych úradov z tých istých rokov, archív Šáh nemal žiadne iné fondy, ani jednotlivé archivne dokumenty. Chýbali dokonca aj písomnosti z nedávnych (v tom čase) vojnových rokov 1939 - 1944. V tomto archíve neboli vypracované žiadne archivne pomôcky.

Ďalším, už štvrtým predchodcom bol tzv. Archív MNV v Pukanci, zriadený v r. 1953 (bol označovaný aj ako Obecný archív v Pukanci). Pozostával z fondu Magistrát mesta Pukanec 1321 - 1890, fondov Obecný notársky úrad a Obvodný notársky úrad Pukanec 1891 - 1944 a zo zlomkov fondov viacerých pukanských cechov. Po niekoľkých brigádnikoch sa v roku 1958 ujal archívu dôchodca Ján Králik, bývalý remeselník a zaniatený znalec dejín Pukanca. Písomnosti rozhádzané pri prechode frontu na prelome rokov 1944 a 1945, boli už predtým roztriedené a zhruba usporiadané. MNV dal dokonca v rokoch

1957 - 1958 pre archív vybudovať a zariadiť tri miestnosti, ktoré však o niekoľko rokov zavlhli. J. Králik v rokoch 1958 - 1963 vyhotovil rozsiahly výberový katalóg spisov z magistrátneho fondu a katalóg dokumentov k dejinám robotníckeho hnutia v Pukanci a na okolí z fondu Obvodný notársky úrad v Pukanci.

V roku 1960 boli okresné archívy v Leviciach, Šahách a Želiezovciach zlúčené. Od 1. januára 1960 bol vedúcim OA Levice prom. filológ Jozef Melicher, ktorý sa stal aj vedúcim zlúčeného archívu od 1. júla 1960.

Fondy všetkých spomenutých archívov pre nedostatok priestorov v Leviciach v roku 1960 zostali na svojom pôvodnom mieste. Archív MNV v Pukanci bol začlenený do OA Levice až v roku 1963, ale jeho fondy boli už v roku 1963 presťahované do Levíc.

Pôvodní archivári postupne poodchádzali (J. Králik a Ľ. Strcula do dôchodku, V. Mezei do iného zamestnania). V archíve ich nahradili rovesníci J. Melichera, prom. filozof Dominik Šumeraj (v r. 1961) a Michal Korentsy (v r. 1963). Integrujúca a inšpirujúca osobnosť Jozefa Melichera (narodeného v r. 1929), v spolupráci s D. Šumerajom (roč. 1930) a M. Korentsym (roč. 1929) vytvorila v rokoch 1961 - 1965 z levického okresného archívu, stredisko vlastivednej práce v okrese. Archív sa stal neformálnym centrom Krúžku historikov Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV. Schádzali sa tu učitelia dejepisu, múzejníci a ostatní nadšenci regionálnej histórie. Napriek pretrvávajúcim priestorovým problémom, finančnému nedoceneniu archivárov, fluktuácii pomocného personálu v archíve, levický OA v uvedených rokoch dosahoval dobré výsledky aj na úseku preberania, spracovávanía a sprístupňovania

archívnych dokumentov. Podarilo sa preskartovať, usporiadať a zakrabičovať takmer všetky vtedajšie fondy archívu, archív získal ďalšie cenné prírastky delimitáciou starých archívnych dokumentov zo zbierok Tekovského múzea v Leviciach, ale aj preberaním dokumentov v rámci skartačných konaní, najmä na školách. Vznikol aj celý rad archívnych pomôcok ku kmeňovým fondom archívu (Magistrát mesta Levice, okresné úrady, obvodné notárske úrady).

Po tvorivom rozmachu, trojice v tom čase známych levických archivarov v roku 1965, nastal zlom. Vedúci OA J. Melicher vyhral konkurz a odišiel vyučovať na Pedagogickú fakultu v Nitre, M. Korentsy prešiel na lepšie platenú funkciu v požiarnej ochrane. Vedúcim (od r. 1971 riaditeľom) OA sa stal D. Šumeraj. Funkciu vykonával do r. 1990.

V roku 1967 zriaďovateľ okresného archívu, ONV v Leviciach rozhodol, že sa pre účely archívu opraví bývalá základná škola v obci Rybník, pôvodne kaštieľ v cirkevnom majetku, postavený v roku 1750. Námiety vedúceho OA o perspektívnej nevýhodnosti vystaňovania archívu z centra okresu na jeho perifériu, neboli vypočuté. Rekonštrukčné práce vykonal v rokoch 1969 - 1971 podnik Pamiatkostav Žilina. V novembri 1971 a v marci 1972 boli všetky fondy a zbierky OA Levice presťahované zo šiestich budov v Leviciach, Šahách a Železovciach do Rybníka. Budova bola zdanlivo veľmi dobre opravená a na ten čas aj dobre vybavená.

Medzitým sa v rokoch 1965 - 1971 v OA vystriedalo viacero archívnych pracovníkov. Z nich najdlhšie v archíve

pracovali V. Ivkovičová, E. Výbošteková a najmä Ján Melišek (1966 - 1975), ktorý vyhotovil päť archívnych pomôcok.

V prvej polovici 70 - tých rokov ONV Levice systematicky znižoval počet pracovných miest v OA zo 4,5 až 5 na 3 až 3,5 pracovných miest. Ich skutočné obsadenie bolo často nižšie, napríklad v rokoch 1974 - 1975 bol v archíve iba riaditeľ, jeden pracovník a upratovačka. Zároveň bola celých 20 rokov zanedbaná aj základná údržba a stavebné opravy budovy. Prítom jej ukladacia kapacita bola vyčerpaná už pred rokom 1980. Excentrické umiestnenie akrchívu v rámci okresu a spomenuté ťažkosti, prispeli k radikálnemu (dvoj- až trojnásobnému) zníženiu bádateľského záujmu v ŠOKA v rokoch 1972 - 1989, v porovnaní s rokmi 1960 - 1970.

Po roku 1971 postupne začali pribúdať v ŠOKA príslušníci mladšej generácie archivarov: v r. 1971 Mgr. Peter Tesák (1945), absolvent PgF v Nitre, v r. 1975 Emília

Prasličková (1956), absolventka Obchodnej akadémie a archívnej nadstavby a PhDr. Marián Urblik (1939), jeden z prvých absolventov štúdia archívnictva na FF UK (v ŠOKA pôsobil v rokoch 1976 - 1982). V rokoch 1982 - 1986 sa v archíve vystriedalo viac pracovníkov prijatých na dobu určitú, väčšinou z hľadiska potrieb ONV Levice. Systematizovaný počet pracovných miest v ŠOKA nebol zvýšený, až do 1992 to boli štyria archivári a upratovačka na polovičný úväzok.

V takýchto podmienkach spracovávanie a sprístupňovanie archívnych dokumentov pokračovalo veľmi pomaly. Boli vypracované iba čiastkové inventáre k fondom ONV Šahy a ONV

Želiezovce, inventár k fondu Magistrát mesta Pukanec, Magistrát mestečka Bátovce, k fondom cechov v Bátovciach a v Pukanci, ako aj viac ako 30 čiastkových inventárov k fondom MNV v okrese. Katalógy a súpisy prameňov boli vyhotovené v rámci celoslovenských akcií koordinovaných Slovenskou archívnu správou k vzniku ČSR (Ohlas VOŠR), k SNP, ku kolektivizácii poľnohospodárstva v okrese Levice, k vzniku a vývoju národných výborov, k vojenským dejinám, atď.

Prevratné zmeny v rokoch 1989/1990 priniesli aj pre ŠOKA Levice obrovský nárast požiadaviek občanov a organizácií v súvislosti s riešením súdnych a mimosúdnych rehabilitácií, majetkových reštitúcií, privatizácie a pod. Na jeseň r. 1986 do ŠOKA nastúpila absolventka štúdia archívneho na FF UK, Mgr. Marta Švolíková (rod. Gmáčová). Počet pracovníkov ŠOKA bol zvýšený zo 4,5 na 6,5 až v rokoch 1992 a 1993. Do ŠOKA vtedy nastúpili Mgr. Eva Bešinová, absolventka archívneho na FF UK a Mgr. Ľudovít Turza, absolvent PgF v Nitre.

Zvýšený počet pracovníkov archívu prispel k pružnému vybavovaniu správnej agendy, ale pre zvládnutie enormných prírastkov archívneho materiálu zo zrušených alebo transformovaných organizácií, bolo treba od roku 1991 využívať aj tzv. verejnoprospešných pracovníkov - nezamestnaných, prijímaných najprv na 6 a v súčasnosti na 9 mesiacov. S podporou Okresného úradu Levice sa archívu podarilo v druhom polroku 1992 zriadiť dve odlúčené pracoviská (v obci Brhlovce a priamo v Leviciach), s kapacitou približne 1 100 b. m. Ďalších 500 b. m. ukladacieho priestoru, archív v rokoch 1991 - 1992 získal zateplením a zaregálovaním podkrovia ústrednej budovy v Rybníku. Ale

vzhľadom na to, že táto budova bola vyplnená už v roku 1989 a v rokoch 1990 - 1992 ŠOKA prebral viac ako 1000 b. m. archívneho materiálu. Novozískané priestory boli už v roku 1994 zaplnené. Žiaľ, na "vyšší príkaz", z úsporných dôvodov sa v prvom polroku 1995 ŠOKA musel zriecť svojho levického pracoviska - kvalitných priestorov, prenajatých v budove Daňového úradu. Bolo tu uložených 350 b. m. archívnych dokumentov. Preberanie archívnych dokumentov na trvalú archívnu úschovu bolo preto prakticky zastavené. Po zrušení levického pracoviska a presťahovaní jeho fondov do Rybníka a do Brhloviec, je ŠOKA opäť v takej stiesnenej priestorovej situácii, ako v roku 1991/1992.

Archivári ŠOKA aj v tejto situácii, v rámci predarchívnej starostlivosti, vykonávajú dohľad nad skartačnými konaniami, najmä pri likvidácii štátnych a obecných podnikov, poskytujú metodickú pomoc k správneému výkonu správy písomností, konzultácie k spracovaniu dejín obcí, ich symbolov a pod.

V roku 1995 bola budova archívu v Rybníku v rámci reštitúcie cirkevného majetku vrátená rímskokatolíckej cirkvi. Zriaďovateľ ŠOKA, Okresný úrad Levice preto v spolupráci s OA a SS MV SR rozhodol o vrátení sídla archívu do Levíc. V rokoch 1996 - 1998 bude vykonaná generálna oprava a adaptácia staršieho obytného domu v pamiatkovej zóne levického námestia pre účely ŠOKA v Leviciach, ktorý má v súčasnosti vo svojej správe 774 archívnych fondov, v celkovom rozsahu takmer 4 000 b. m.

V súčasnosti pracuje v ŠOKA šesť odborných pracovníkov a jedna upratovačka na polovičný úväzok. Okrem už uvedených archivárov tu od 1. septembra 1994 pracuje PhDr. Jarmila Bátovská, absolventka štúdia

ÚSTREDNÝ ARCHÍV SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED

ÚA SAV je vedecko-dokumentárnym pracoviskom SAV. Podľa zákona o archívnictve je súčasťou archívnej siete v SR, ako archív organizácie osobitného významu. Organizačný poriadok ÚA SAV uvádza ako hlavné tieto úlohy:

a/ evidovať, preberať a spracovávať archívne dokumenty a dokumentáciu z činnosti riadiacich orgánov a pracovísk SAV, jej právnych predchodcov, vedeckých spoločností pri SAV i z činnosti jednotlivých vedcov, zabezpečovať ich trvalé uloženie, ochranu, sprístupnenie a využívanie

b/ vykonávať archívny dozor nad evidenciou a zabezpečením archívnych dokumentov uložených na pracoviskách akadémie

c/ uskutočňovať vedecký výskum v oblasti náuky o prameňoch, archívnictva a vybraných úsekoch dejín vedy

d/ prispievať k využitiu výsledkov vedeckého výskumu na zvyšovanie úrovne poznania, vzdelanosti a pre prax

e/ zúčastňovať sa na príprave nových odborných pracovníkov

ÚA SAV so sídlom v areáli SAV na Patrónke v Bratislave bol zriadený uznesením Poverenia SAV v septembri 1962 s platnosťou od 1. 1. 1963. Vlastnú činnosť však začal rozvíjať až v r. 1964 po dosiahnutí základného personálneho obsadenia (2 pracovníci) a po získaní 1 miestnosti. Nedostatok skladových priestorov - 20 m², obmedzoval spočiatku pôsobnosť archívu na usmerňovanie spisovej služby na jednotlivých pracoviskách SAV. Dôležitým medzníkom vo vývoji

archívu sa stal r. 1968, kedy sa jeho externým riaditeľom stal R. Marsina, DrSc., ktorý využíjúc svoje skúsenosti dobudoval archív po personálnej stránke a dal mu výhľadovú štruktúru. V tomto smere, pod vedením súčasného riaditeľa PhDr. J. Klačku, sa dospelo až k prvým deľbám pracovnej náplne (špecializácia pracovníkov podľa činnosti a fondov), keď stav zamestnancov archívu dosiahol 10 (maximálny stav 12). Žiaľ po transformácii Akadémie sa od takejto špecializácie muselo upustiť. Dnes 5,7 pracovníka spravuje takmer poldruha bežného kilometra materiálu.

Zo začiatku sa pracovníci zamerali najmä na získavanie písomností právnych predchodcov SAV. Išlo o Učenie spoločnosť Šafárikovu, Slovenskú učení spoločnosť, Slovenskú akadémiu vied a umení a o niektoré ďalšie inštitúcie, ktoré organizovali alebo uskutočňovali vedecký výskum na Slovensku, pred vznikom SAV v r. 1953. (Štátne meteorologické a geomagnetické observatórium, Umelecká a vedecká rada a iné). Neskôr svoju činnosť archív orientoval na sústredenie a sprístupnenie archívneho materiálu pochádzajúceho z činnosti vlastných pracovísk Akadémie. Vedecký výskum v SAV zahŕňa prakticky všetky vedné odbory. Štruktúra Akadémie je veľmi rôznorodá a produkuje aj druhovo rôznorodú úradnú agendu. Prudký nárast počtu pracovísk a zamestnancov, časté reorganizácie, prirodzene znamenali aj enormný rast úradnej agendy, čo si vyžiadalo nový spisový a skartačný poriadok pracoviska SAV. V r. 1973 ho vypracovali

pracovníci ÚA SAV. Výsledkom bolo, že sa (síce dosť zdĺhavo) dosiahol jednotný systém manipulácie spisov, kotý čiastočne uľahčuje spracovávanie v archíve a umožňuje pomocou preberacích zoznamov spoň základnú orientáciu v materiáli.

K fondom z úradnej proveniencie, okrem fondov riadiacich orgánov a vedeckých pracovísk SAV, patria i fondy vedeckých spoločností pôsobiacich pri SAV. Ide približne o 30 vedeckých spoločností, z ktorých niektoré sú oveľa staršie ako Akadémia. Vznik viacerých, ako napr. Bratislavský lekársky a prírodovedný spolok, Klub inžinierov Slovákov, Spolok chemikov na Slovensku, Výrobné družstvo Svojhémia, má svoje počiatky už v polovici minulého storočia.

Pre fondy úradnej proveniencie sú charakteristické

strohé vecné dokumenty a konštatujúce fakty. Ich pravým opakom sú osobné fondy, ktoré dopĺňajú a

blížšie vysvetľujú niektoré skutočnosti a súvislosti. Osobné fondy členov SAV a jej významných vedeckých pracovníkov sa nachádzajú v ÚA SAV v počte viac ako 30 (vyše 800 škatúl). Pri ich spracovaní sa využili skúsenosti získané dlhoročnou mnohostrannou spoluprácou s archívmi akadémií vied v susedných krajinách. Obsahujú materiály z vedeckej činnosti (publikované i nepublikované), materiály z rôznych funkcií, nielen vedeckých a pedagogických, ale i celospoločenských. Veľmi zaujímavé sú biografické materiály, ktoré často dopĺňajú a rozširujú obraz o pôvodcovi fondu, práve z ľudskej stránky. Tak isto korešpondencia odkrýva šírku záujmov a kontakty autora s mnohými

ďalšími zaujímavými osobnosťami. Fondy spestrujú fotografie z pracovného prostredia i príležitostných akcií. Často sa tu nachádzajú i dokumenty rodiny, ba aj rodu. Materiály o pôvodcovi fondu, zväčša hodnotiace jeho činnosť, uzatvárajú fond. Osobné fondy ÚA SAV získava komisionálne darom. Niekedy sa stretávame s konkurenciou, ktorej nie sme po finančnej stránke schopní konkurovať. Hoci osobný fond je súkromným vlastníctvom a o jeho uložení rozhoduje vlastník, snažíme sa v našom archíve o preberanie fondov, ktoré majú bezprostredný vzťah k slovenskej vede.

V záujme úplnosti dokumentácie ÚA SAV rozvíja aj zbierkovú činnosť. Vybudoval solídnu fotodokumentáciu o významných udalostiach v dejinách SAV, ako aj o

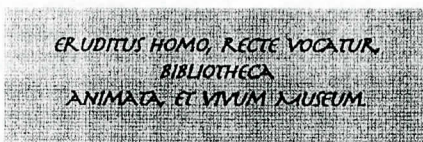
pozonuhodných
dosiahnutých

výsledkoch vedeckého výskumu. Fono a kinodokumentácia uložená v ÚA SAV pochádza zo zbierok

bývalého Národopisného a Umenovedného ústavu SAV a z účelovo vyhotovených filmov o SAV a jej pracoviskách.

Zbierka medailí, plakiet a vyznamenaní udelených pracovníkom SAV z väčšej miery pochádza z osobných fondov. Sú v nej zastúpené predovšetkým ocenenia SAV, rôzne štátne a rezortné vyznamenania československé i zahraničné, ako i všetky akadémiou udeľované plakety a medaily.

Zbierka kníh ÚA SAV obsahuje konzervačné výtlačky z produkcie vydavateľstva SAVU, Vydavateľstva SAV a z r. 1969 - 1989 aj vydavateľstva ČSAV. K zbierke časopisov vychádzajúcich vo vydavateľstve SAV ÚA SAV spracoval

bibliografiu článkov a štúdií z obdobia rokov 1953 - 1985.

Žiaľ, táto relatívne všestranná zbierková činnosť archívu sa, vzhľadom na už päť rokov pretrvávajúce finančné problémy Akadémie a archívu osobitne,, umŕtvila.

Spracovávanie fondov úradnej proveniencie v ÚA SAV sa riadi všeobecne platnými zásadami. Najčastejšou formou archívnej pomôcky je inventár, ktorý obvykle spracovávame podrobnejšie, aby poskytol bádateľovi čo najkonkrétnejšiu a najucelenejšiu orientáciu v danom fonde. Niektoré fondy, ako napr. fond Riadiace orgány SAV, Biologické pracoviská sa spracovávajú do tematických inventárov. Kompetenčne rovanké fondy, napr. Sekcie vied, Vedecké kolégia sú spracované formou združených inventárov. Ďalšou formou sprístupnenia archívneho materiálu je katalóg. Formou katalógu sú spracované najčastejšie využívané fondy zásadného významu ako sú napr. materiály zo zasadaní Predsedníctva SAV, alebo formou tematických katalógov, napr. správy o vyriešených výskumných úlohách. Časť

sústredených fondov je zatiaľ nespracovaná, ale základnú orientáciu v nich umožňujú preberacie zoznamy spracované pôvodcom fondov alebo ich častí.

Archívne zbierky sú sprístupnené, okrem už spomenutých inventárov - napr. osobných fondov, väčšinou formou tematických kartoték (kartotéka zamestnancov, udelených vedeckých hodností). Takto sú sprístupnené foto i fonodokumentácia a zbierka medailí a vyznamenaní. Ku knihám a časopisom sú samozrejme autorské a tematické katalógy.

ÚA SAV, tak ako aj iné archívy organizácií osobitného významu, je informačným centrom pre vlastnú organizáciu. Pramenná báza v ňom však ďaleko presahuje rámec vlastnej inštitúcie a je vlastne koncentráciou údajov pre poznanie vývoja vedy a techniky na Slovensku. Využívajú ju aj samotní pracovníci archívu pri spracovávaní dejín vedných disciplín, dejín vedeckých inštitúcií, medailónov osobností vedy i pri rozpracovávaní archívnej terminológie a pomocných vied historických.

Mgr. Lýdia Kamencová

Komunikácia v archívnom systéme

KOMUNIKÁCIA V RIADENÍ ARCHÍVNICTVA

(V časť)

So zreteľom na kapacitné možnosti Fóra archivárov, dovoľte mi vysloviť niekoľko myšlienok z môjho pôvodného príspevku, ktorý so pre zlý zdravotný stav nemohol predniesť na konferencii v Dolnom Kubíne.

Komunikácia je proces, v rámci ktorého sa oznamujú a vymieňajú

informácie. Informácie sa odovzdávajú medzi pôvodcom a príjemcom, komunikátorom a recipientom. Pod komunikáciou rozumieme vzájomnú výmenu informácií medzi dvomi alebo viacerými partnermi s cieľom dosiahnuť ich účinnosť, dorozumenie, žiadúci cieľový efekt. Pri

komunikácii sa usilujeme dosiahnuť spoločnosť s niekým. Z toho vyplýva nevyhnutnosť spätnej väzby. Teda komunikácia je proces v ktorom sa sprostredkujú informácie medzi jedincami alebo skupinami s cieľom dosiahnuť odpoveď na vyslanú správu. Ak sa na základe spätnej väzby dosiahne odpoveď na vyslanú správu, môžeme hovoriť o komunikácii. Komunikačné spojenie má tieto svoje prvky: komunikátor, príjemca, obsah (teda to, čo sa vysiela), komunikačné kanály, smer komunikácie, zámer komunikácie, efekt komunikácie.

Archívniectvo treba vnímať ako systém, odvetvie ľudskej činnosti, spoločensky prospešnú činnosť. Zaradenie archívniectva do rezortu vnútra vyplýva zo zákona SNR č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky, kde § 16 v odseku b/ hovorí, že Ministerstvo vnútra SR, ktoré plní funkciu komunikátora, je ústredným orgánom štátnej správy Slovenskej republiky, okrem iného aj pre archívniectvo. Tento zákon uvádza však len archívniectvo, neohovorí o spisovej službe. Ingerencia Ministerstva vnútra SR na spisovú službu vyplýva zo zákona SNR č. 472/1990 Zb. o organizácii miestnej štátnej správy, kde v § 9 v odseku d/ sa hovorí, že Ministerstvo vnútra riadi a kontroluje spisovú službu na okresných a obvodných úradoch. Teda len v rezorte vnútra. Vnútomá forma a kvalita komunikácie v archívniectve ako v systéme, je určená zákonom SNR o archívniectve. V § 13 sa určuje pôsobnosť rezortu. Osobitne by som vyzdvihol úlohy, akými sú určenie koncepcie rozvoja archívniectva, zjednocovanie odbornej činnosti archívov, zabezpečenie vhodných podmienok na archivovanie archívnych dokumentov. Aj ďalšie odseky tohto § svojim významom nie

sú o nič menej dôležité. Celý komplex úloh a povinností rezortu voči archívniectvu determinuje a diverzifikuje zábery komunikácie v archívnom systéme, teda vychádza zo spomínaných ale i ďalších zákonov (napr. o správnych poplatkoch, štátnej kontrole, o ochrane osobných údajov v informačných systémoch, o obecnom zriadení, atď.). Vyššie spomenuté základné právne normy sú ďalej rozpracované v Štatúte a Organizačnom poriadku Ministerstva vnútra SR, resp. jeho Sekcie verejnej správy, ktoré ďalej rozvíjajú spôsob, smer a zábery komunikácie.

Podľa Organizačného poriadku Sekcie verejnej správy z roku 1993, čl. 6, ods. 1, sú štátne oblastné archívy a Štátny ústredný banký archív ako zariadenia, súčasťou sekcie. Slovenský národný archív je organizácia, pre ktorú plní Sekcia úlohy zriaďovateľa (ods. 2) - podobne ako pri Inštitúte pre verejnú správu a IVEŠ. Z hľadiska komunikácie je dôležitý Organizačný poriadok Ministerstva vnútra SR, jeho článok č. 27 a 16. článok Organizačného poriadku Sekcie verejnej správy, v ktorom sú stanovené úlohy a kompetencia Odboru archívniectva a spisovej služby. Zabezpečuje riadenie archívniectva a výkon štátnej správy na tomto úseku, odborne riadi "týchto príjemcov": Slovenský národný archív, Štátny ústredný banký archív, štátne oblastné archívy a štátne okresné archívy (vo vzťahu k štátnym okresným archívom je prirodzene dôležitá spolupráca s okresnými úradmi, predovšetkým s prednostami), archívy osobitného významu a podnikové archívy. Zabezpečuje vedenie ústrednej evidencie archívnych dokumentov Slovenskej republiky a budovanie Archívneho informačného automatizovaného systému, zabezpečuje výkon členstva v

Medzinárodnej rade archívov, koordinuje plnenie úloh vyplývajúcich z medzištátnych kultúrnych a iných dohôd, vyhľadávanie, spis a mikrofilmovanie archívnych dokumentov k dejinám Slovenska a Slovákov v zahraničných archívoch, vydáva časopis Slovenská archivistika, zabezpečuje odborné usmerňovanie spisovej služby v orgánoch územnej štátnej správy, zabezpečuje usmerňovanie tvorby štátnej a komunálnej heraldiky.

Pre Odbor archívniatva a spisovej služby je dôležité partnerstvo a účinné komunikačné kanály s inými organizačnými útvarmi Ministerstva vnútra SR - to je komunikácia odboru v horizontálnej rovine. Široké spektrum potrieb slovenského archívniatva nie je možné riešiť a realizovať bez Odboru ekonomického a technického, Organizačného odboru, Legislatívneho odboru, Odboru miestnej štátnej správy a samosprávy, vrátane Redakcie časopisu verejnej správy, Inštitútu pre verejnú správu a IVES-u v Košiciach, ako aj ďalších. Závažné materiály o archívniatve sa musia dostať na rokovanie Kolégia ministra pre verejnú správu, gramiálne a operatívne porady riaditeľa Sekcie verejnej správy. Tie najvýznamnejšie, napr. otázky spisovej rozluky a delimitácie archívnych dokumentov po rozpade federácie, sa v ostatnom čase prerokovali trikrát i vo vláde SR.

Pre komunikáciu v horizontálnej rovine sú dôležité vzťahy a styky s inými rezortami: Ministerstvom kultúry, Ministerstvom zahraničných vecí (medzištátne kultúrne dohody), Ministerstvom financií (prostredníctvom Ekonomického a technického odboru), ale aj s medzinárodnými inštitúciami v odborných archívnych otázkach (Medzinárodná rada archívov, ale aj medzinárodné archívne organizácie pre archívy televízie a filmu,

UNESCO, Rada Európy. V tomto kontexte sú dôležité ich odborné periodiká a metodické materiály). Dôležité sú aj bilaterálne vzťahy so zahraničím, osobitne so susednými štátmi. So Sekciou archívniatva MV Českej republiky je osobitne úzka spolupráca.

Odbor archívniatva a spisovej služby pri riešení vlastných potrieb a požiadaviek sústavy archívov má vlastný mechanizmus komunikácie vo vertikálnej rovine. Sú to: porady, prieskumy, kontroly, metodické úpravy, ďalej činnosť poradných orgánov: Vedecká archívna rada (poradný orgán ministra vnútra pre odborné otázky archívniatva), Heraldická komisia, Redakčná rada Slovenskej archivistiky, Metodická komisia, Ústredná skartačná komisia. Prírodzene sú to aj rôzne formy osobných kontaktov a nezabúdajme aj na komunikáciu, ktorú umožňuje odborné archívne periodikum Slovenská archivistika. Dôležité je nezabúdať, že nielen recipientami, ale aj komunikátormi v riadení archívniatva, aj keď adresne vo vlastnej inštitúcii či útvaru, sú aj riadiaci pracovníci - riaditelia a vedúci sústavy štátnych a ostatných archívov. Svoju nezastupiteľnú úlohu v komunikácii plní i stavovská Spoločnosť slovenských archívárov a jej periodikum Fórum archívárov.

Pre plynulosť komunikácie je dôležitá súčinnosť medzi pôvodcom a príjemcom. Je to proces, kde na jednej strane je akcia a na druhej strane je reakcia. V komunikácii, v jej plynulosti, významnú úlohu zohráva ľudský faktor (často je rozhodujúci). Pre "okysličenie" komunikácie je dôležitý súlad subjektov a prvkov komunikácie. Táto je o to efektívnejšia, ak v našej societe bude prevládať profesionalita, etika, kolegiálnosť, proste ako to nazval nestor a doyen slovenských archívárov Michal Kušík

"stavovský etos a stavovská ctižiadost". Dôležitá je tvorivosť pri plnení podnetov v komunikácii. Rezervy vidím vo výchove a v schopnosti archivára byť aj odborníkom (univerzálnym i špecialistom) aj manažérom,

či riadiacim, koncepčným pracovníkom. Čím skôr sa tak stane, tým informačné vákuum bude čoraz menšie a komunikácia čoraz efektívnejšia.

Peter Kartous

FÓRUM ARCHIVÁROV - PROFIL STAVOVSKÉHO PERIODIKA

(VI. časť)

Neprislúcha mi hodnotiť Fórum archivárov, keďže som v jeho redakčnej rade v podstate iba rok. Je však asi dobré a užitočné, pristiaviť sa po určitom období, zosumarizovať výsledky a na takýchto základoch pokračovať v ďalšej práci. Preto aspoň niekoľko základných údajov:

Fórum archivárov začalo vychádzať od októbra 1990, nákladom 80 ks, v apríli 1992 bol náklad 300 ks, keďže išlo zrejme iba o pokus a zistenie technických možností, už v máji 1992 klesol na 120. Od júna 1992 bol náklad zvýšený na 130 až do septembra 1994.

V septembri toho istého roku sme zvýšili náklad na 150, od októbra do marca 1995 na 200, v apríli až júli 240, od augusta t. r. sme opäť zdvihli náklad na 250 ks. Nárast bol zapríčinený jednak požiadavkou členov, aby bolo Fórum doručené každému zvlášť a jednak vzrastom členskej základne, čo nás mimoriadne teší.

Od r. 1990 do konca r. 1995 vyšlo 51 čísel s 728 stranami. (R. 1990 - 2 č., 24 s., 1991 - 9 č., 88 s., 1992 - 10 č., 100 s., 1993 - 10 č., 108 s., 1994 - 8 č., 124 s., 1995 - 12 č., 284 s.). V tomto roku, vzhľadom k množstvu príspevkov, sme sa rozhodli vydať časopis 12 x a vari definitívne s maximálnym počtom 28 strán. Iný rozsah zdá sa byť pri tejto forme (polooficiálnej) neúnosný a finančne veľmi náročný. **Nechávam teda na**

zváženie, či do diskusie, ako ďalej pri vydávaní Fóra.

Za uvedené obdobie prispelo 104 prispievateľov, hlavne z radov archivárov, najviac príspevkov mal Dr. E. Rákoš. Skoro 4 roky mal záštitu nad Fórum Slovenský národný archív, predstavili sa aj ŠÚBA B. Štiavnica, ŠOBA Prešov, Levoča, Nitra, Bytča, Košice, ŠOKA Poprad, Nové Zámky, Komámo, Galanta, Sp. Nová Ves, St. Ľubovňa, Bardejov, Prešov, B. Bystrica, Žilina, Veľký Krtíš, Lučenec, Košice, Archív SNG, SNM, Slovenskej televízie, Archív hl. mesta Bratislavy a svojou hrivnou prispelo a MV SR - odbor archívnictva a spisovnej služby.

V otázkach distribúcie a príspevkov sme sa všade u menovaných subjektov stretli s veľkým porozumením a ochotou. Teší nás, že sme snáď podnietili mnohých archivárov k publikačnej činnosti a ostáva nám dúfať, že pre mnohých nebol ich prvý článok zároveň posledným. Samotní archivári si zároveň mohli aspoň raz vyskúšať spôsob tak povediac novinárskej práce, čo sa im v budúcnosti možno zide a zároveň snáď lepšie pochopia aj to, ak sa vo Fóre vyskytne - z technických príčin...

Po obsahovej stránke došlo vo Fóre archivárov k miememu posunu. Kým počas garancie SNA malo Fórum skôr organizačný charakter, resp. aj odborový charakter, zhruba od októbra 1994 sa Fórum sústredilo

viac na informačnú, či historizujúcu stránku. Prečo sme sa tak rozhodli? 1. vymenil sa redakčný kolektív a je len prirodzené, že každý má ambície urobiť niečo nové, 2. snažili sme sa využiť skúsenosti z predchádzajúceho obdobia a bývalej redakčnej rady, ktorá zistila, že archívári akosi neradi kritizujú a polemizujú (čo je aj na škodu veci) o to radšej však sedia v tichosti svojich kancelárií 3. snažíme sa zapojiť do práce v Spoločnosti slovesných archivárov naozaj všetkých (čo sa nám zatiaľ ako tak darí). Ktorá koncepcia je správnejšia a ktorá nie, to snáď ukáže čas. Avšak bolo by mylné domnievať sa, že takto by to malo ísť aj naďalej. Veríme, že tak, ako sa nám podarilo zvýšiť množstvo príspevkov i prispievateľov, budú samotní archívári pociťovať potrebu napísať o tom o čom sa ešte nepísalo a možno samovoľne sa obsahovo časopis vykrištalizuje úplne iný smerom, ako je to v súčasnosti. Takto, predsa len "trochu netradične", bolo vytvorené číslo ŠOBA Košice a Archívu hl. mesta Bratislava.

Čo nás v súčasnosti najviac trápi? SNA akoby si chcel oddýchnuť od práce, ktorá bola preňho navyše. A keďže bol iniciátorom a nositeľom najväčšieho bremena s odovzdaním redakčnej rady odovzdali (okrem Ing. Hanusa) aj všetku svoju invenciu a nápady. Škoda, lebo štvorročné skúsenosti a tvorivý prístup pracovníkov SNA by nám veľmi pomohol. Tak sme sa museli s mnohými problémami pasovať úplne od začiatku. Podobne pasívne sa k nám stavajú fakulty v Bratislave a v Prešove, časť osobitných archívov a samozrejme podnikové a organizácií, pre ktoré je Fórum archivárov obsahovo nepríťažlivé. Toto by chcel redakčný kolektív tiež odstrániť. Niekedy sa v archívoch

stretávame s tzv. archívnu chorobou - so stratou pojmu o čase. Keďže v archívoch sú uložené niekoľko storočné pramene, mnohí nadobudli dojem, že sa čas zastavil a vari iba odrastené deti im pripomenú, že majú čas na dôchodok. Nie raz sa nám stalo, že dostaneme sľub - nabudúci týždeň vám to určite pošlem. Len ktorý budúci? Čakáme, vyčkáваме, nevieme dohodnúť ďalšie príspevky, nevieme pripraviť zrkadlo... Potom príspevok konečne dostaneme a zistíme, že na samotnú redakčnú prácu máme 1 - 2 dni. Po večeroch, doma, do polnoci vytvárame nové číslo. Potom nečudo, že sa v texte vyskytnú chyby. (To nemá byť ospravedlnenie, len konštatovanie reality.) Z niektorých čísel sa nám vytratil ľudia. Urobilo sa, postavilo sa, zinventarizovalo sa...nuž prečo sa vedúci pracovníci akoby hambili za ľudí s ktorými pracujú, to nám ostáva záhadou. No vari najsmutnejšie je to, keď nás doslova odmietnu ľudia, ktorých si vysoko vážime a chceme ich ostatným archívárom dať za vzor...

Fórum archivárov, ako sa zdá, má čo povedať celej archívárskej verejnosti. Možno by nebolo naškodu, keby sa z neho vyprofilovali archívne noviny, keby sa ustálil redakčný kolektív, keby mali svojho vydavateľa a svoju špecifickú formu. Samozrejme, že to všetko je v závislosti od finančných prostriedkov. V nijakom prípade by neboli 2. sestrou Slovenskej archivistiky, ktorá má svoju vysokú vedeckú úroveň. Boli by to jednoducho noviny, ktoré prečítame a keď nepotrebujeme, zahodíme. Boli by však také dobré, že by si ich každý zväzoval.

Zuzana Kollárová

PRVÁ ŽIADOSŤ O POVOLENIE ŠTÚDIA V ARCHÍVE

Medailón vo Fóre archivárov VI, 1995, s. 23 - 24 "Ján Scheuczlich", upozomil na notára mesta Košíc zo začiatku 16. storočia, - lepšie na jeho unikátny inventár. Vtedajší obdivuhodný prístup k archivárskym dokumentom predpokladal kultivované milieum a odborne vzdelaných, rozfhadených ľudí. V Košiciach tento trend pretrvával ešte o dobrých sto rokov neskôr.

V archíve mesta Tmavy je bohatá stotisícová zbierka listov adresovaných mestu, z rokov 1500 - 1850. Pred 40 rokmi som ju čistil, triedil a chronologicky usporiadal. Už vtedy ma prekvapil list Jána Bocatia z 25. novembra 1620, adresovaný tranvskému magistrátu. V úvode Inventára listín (z roku 1957) som naň upozomil, ako na prvú žiadosť o povolenie štúdia v archíve mesta.

Ján Bocatius (lužický Srb, 1568 Wetzschau, SRN - 1621 Uhorský Brod, ČR) ako priekopník reformácie a učiteľ, pôsobil na východnom Slovensku: na Spiši, v Prešove, v Košiciach (od 1603 bol tu členom mestskej rady). V službách Bočkaja a

Bethlena fungoval aj ako diplomat a dvorný historik ale aj básnik.

Spolu so žiadosťou predložil tranvskému magistrátu kráľovské poverenie, aby mohol vstúpiť do mestskej kancelárie, archívu a dostať sa aj ku spisom, ktoré majú v domácom súkromí (vel domi privatim habeatur). Zdôrazňoval povinnosť historika písať pravdu a len pravdu, - čo bude Tmave v budúcnosti jedine na chválu. Žiadosť datoval Tmave na deň sv. Kataríny mučenice 1620, v dome lekárnik Imricha Magnusa. Po vlastnoručnom podpise uviedol za menom svoje hodnosti: radný mesta Košíc, výkonný a riadny historik volenej kráľovskej výsosoti (G. Bethlena).

Je pomerne dobre známe ako postupovali predné skupiny Bethlenovho vojska v Košiciach začiatkom septembra 1619 vedené Jurajom Rákocim. Analogické akcie mohli spokojne zopakovať v Tmave. Gentlemansky formulovaný list Jána Bocatia Tmave zostáva príkladom tolenranntných prístupov tam, kde sa mohli použiť zbrane a násilie.

CHCEME POMÁHAŤ NAŠIM ZÁKAZNÍKOM

Ako som sa dočítal v dostupných materiáloch, tradícia archívnictva na Slovensku sa počíta na viac ako 700 rokov. Vstúpiť preto do podnikania v tejto špeciálnej oblasti bolo pre našu firmu veľkou výzvou. Z pohľadu podnikateľa, ktorého nosnou komoditou je papier, to bola možnosť ďalšej špecializácie.

Rozhodnutie prišlo po konferencii archivárov v Dolnom Kubíne. Ako firma obchodujúca s papierom, sme dostali podnetné informácie:...o potrebe kvalitných krabíc, ktoré musia spĺňať kvalitatívne kritéria a samozrejme konkurenčnú nákupnú cenu.

Skôr ako sme oslovili profesionálnych archivárov, podnikli sme nasledovné kroky:

- našli sme výrobcu kvalitných krabíc s viac ako 110 ročnou tradíciou vo výrobe lepenky a osobne sme s ním konzultovali podmienky spolupráce

- boli sme prijatí riaditeľom Slovenského národného archívu JUDr. Dáriusom Rusnákom. Oboznámili sme ho s našimi zámermi smerom k obci profesionálnych archivárov, ale aj k oddeleniam, ktoré spravujú archívy v štátnych podnikoch, štátnej správe a tiež vo výrobných a obchodných firmách

- konzultovali sme s Ing. Jozefom Hanusom, CSc., vedúcim oddelenia archívnej ochrany v SNA. Naše krabice obstáli i z pohľadu odborníkov, veď - lepenka je vyrobená v alkalickom

prostredí (iní výrobcovia používajú prostredie kyslé a neutrálnu reakciu v krabici dosahujú rôznymi pomocnými prostriedkami), - odolávajú extrémnym klimatickým podmienkam (teplota, vlhkosť), - lepenka má vysokú pevnosť a tuhosť, - jedinečná konštrukcia bez šitia kovovými sponami spoľahlivo zamedzuje vnikaniu prachu, - špeciálna úprava zabraňuje napadnutiu archívnych dokumentov plesňou, - výrobok má atest zdravotnej spôsobilosti, - ochranná značka RESY zaručuje 100% recyklovateľnosť

Ďakujeme PhDr. Veronike Novákovej, predsedníčke stavovskej organizácie archivárov, za ochotu konzultovať s nami a pomáhať nám vidieť tie miesta, kde profesionálne smerovanie našej firmy môže vytvoriť základ novej kvality vzťahov a obojstrannú spokojnosť.

Úspešné zavedenie výrobku na trh však potrebuje odvieť potrebnú prácu. Listom a telefonicky sme oslovili všetky štátne archívy, stovky veľkých a menších firiem. Mali sme veľa poučných rozhovorov a zhustili sme veľké množstvo informácií o stave archivovania na Slovensku. Získali sme klientov, ktorým leží na srdci ukladanie archívnych dokumentov v krabiciach špičkovej kvality a tým dosiahnutie optimálneho stavu a maximálnej záchrany archívnych dokumentov. Samozrejme, takmer všade je záujem o kvalitné obaly,

Požiadavka na atypické rozmery archívnych krabíc

Archív	Rozmery krabíc v mm	Počet

Predpokladaná potreba typizovaných archívnych krabíc a spisových dosiek v roku 1996

Počet archívnych krabíc				
Archív	350x260x110	410x260x110	410x330x110	470x295x85

Počet spisových dosiek		
Archív	340x250	400x250

.....
Podpis

avšak potreba je jedna vec a reálny rozpočet - vec druhá.

Zmyslom existencie spoločnosti SLOVAKOGRAF, smerom k náročnej obci archívárov je - pomáhať našim zákazníkom a potencionálnym klientom.

Jednou z prvých aktivít je snaha o zosumarizovanie množstva informácií o potrebe atypických krabíc pre jednotlivé archívy a firmy. V prípade dostatočného počtu jednotlivých rozmerov, bude zrealizovaná ich výroba a bude zabezpečený dovoz k objednávateľom.

V mesiaci november a december 1995 naša spoločnosť úspešne zaviedla na

Slovensku pre potreby archívárov obaly v novom kvalitatívnom prevedení.

Všetky archívy na Slovensku nás poznajú aj prostredníctvom prospektových listov EMBA a prostredníctvom telefonických rozhovorov a osobných stretnutí. Vyhodnotením doteraz získaných informácií od archívárov konštatujeme, že vzniká objektívna potreba vytvorenia akéhosi **Domu služieb** pre archívy. Prvým krokom by bola Vaša reakcia o potrebe atypických krabíc. Druhým krokom by bolo vyjadrenie Vašich požiadaviek na zmienený Dom služieb. Tieto môžete zaslať na našu adresu (uverejnenú už niekoľkokrát vo FA), resp. zatelefonovať na č. 081 22 984.

Ing. Tibor Erdélyi
riaditeľ

Slovakograf spol. s r. o. Nové Zámky

ZO ZASADNUTIA VÝBORU

Dňa 7. 11. 1995 sa v Archíve hl. mesta SR Bratislavy konalo posledné zasadnutie výboru SSA v tomto kalendárnom roku. Jeho členovia - J. Dubovský, J. Hanus, J. Karlík, K. Magurová, M. Mišovič, J. Roháč, B. Slezáková, F. Uličný, A. Buzinkayová - pod vedením predsedníčky V. Novákovej, zhodnotili plnenie uznesení z predchádzajúceho zasadnutia. Účastníci konferencie "Komunikácia v archívoch" (Dolný Kubín 26. - 28. 9. 1995) spomedzi členov výboru SSA hodnotili jej priebeh kladne. K problematike jednotlivých príspevkov, týkajúcich sa komunikácie v archívoch, sa rozprúdila medzi archívami živá diskusia s výmenou názorov. Konferencie sa ako sponzori zúčastnili aj firmy, ktoré vyrábajú archívne škatule. Na budúci rok budú v súvislosti s odborným seminárom oslovené ďalšie firmy, ktoré vyrábajú technické pomôcky do archívov, napr. zvlhčovače vzduchu.

Členovia výboru navrhli usporiadať v 1. polroku 1996 valné zhromaždenie spoločne s odborným seminárom (predbežne v Banskej Bystrici a v okolí s prehliadkou novej budovy ŠOKA) na tému "Archívne pomôcky".

B. Slezáková informovala o stave účtu SSA a o výdavkoch spojených s konferenciou (celkovo stála 19 152 Sk, z toho: zájazd do Poľska 16 272 Sk, pozvánky 500 Sk, ubytovanie zahraničných hostí 2 380 Sk). Sponzori poskytli na výdavky spojené s konferenciou nasledovné čiastky: firma DUNAPACK 10 000 Sk, NIKOL 2000 Sk, PRODAS 3000 Sk.

O štvortýždňovom pobyte Francúza Michela Jancourta na Slovensku informoval J. Roháč. M. Jancourt bol poverený vypracovaním sprievodcu po slovenských archívoch vo francúzštine a angličtine. Informácie zbieral vo viacerých archívoch u nás.

A. Buzinkayová informovala o žiadosti Matice slovenskej z Martina o zaslanie ukážkového exemplára Fóra archívárov Kongresovej knižnici vo Washingtone.

Na návrh predsedníčky výboru SSA členovia odsúhlasili udelenie odmeny 1000 Sk Z. Kollárovej za obetavú prácu v súvislosti s prípravou Fóra archívárov.

Budúce zasadnutie výboru SSA bude 16. januára v Bratislave.

Anna Buzinkayová

Vyhodnotenie kvalitatívnych parametrov archívnych krabíc

Jedným zo základných spôsobov ochrany archívnych dokumentov je ich uloženie v archívnych krabiciach. Výsledky mnohých výskumov poukazujú na to, že kvalita lepenky, z ktorej sú krabice vyrobené, môže mať značný vplyv na dlhodobú životnosť dokumentov, ktoré sú v nich uložené. Doteraz boli k dispozícii väčšinou archívne krabice vyrábané z pomere nekvalitných, kyslých lepeniek. V súčasnosti sa však možnosti aj v tejto oblasti značne rozšírili a na trhu sa objavuje podstatne širší sortiment výrobkov.

Z tohto dôvodu sme testovali v oddelení archívnej ochrany SNA niekoľko vzoriek archívnych krabíc od rôznych dodávateľov. V nasledovných riadkoch by sme radi aspoň stručne oboznámili všetkých archivárov i ďalších záujemcov z najrôznejších organizácií so získanými výsledkami.

Testovali sme vzorky archívnych krabíc od nasledovných dodávateľov:

1. Úsvit Prievidza

2. Ludoprint Trenčín
3. Reisel Topoľčany
4. Unipack Bratislava
5. Slovakograf Nové Zámky
6. Dunapack Štúrovo

Pri vyhodnocovaní archívnych krabíc sme sledovali nasledovné parametre:

- a) kvalitu lepenky z hľadiska mechanickej pevnosti a odolnosti voči ohýbaniu
- b) kyslosť - alkalitu použitých lepeniek
- c) vhodnosť technológie výroby krabíc

a) Kvalita lepenky z hľadiska mechanickej pevnosti

Jednou z najdôležitejších mechanických vlastností archívnych krabíc je pevnosť lepenky, z ktorých sú krabice vyrobené. V našom prípade sa jedná najmä o odolnosť voči ohýbaniu, ktorá je dôležitá pri opätovnom otváraní krabíc a tuhosť lepenky, ktorá súvisí s jej plošnou hmotnosťou, hustotou, hrúbkou a

Tabuľka č.:1

	Hrúbka lepenky [mm]
1. Úsvit Prievidza	1.4
2. Ludoprint Trenčín	2.3
3. Reisel Topoľčany	1.5
4. Unipack Bratislava	1.6
5. Slovakograf Nové Zámky	1.5
6. Dunapack Štúrovo	3.1

mäkkosťou. Prvým krokom pri sledovaní tohto parametra bolo meranie hrúbky lepenky. Namerané výsledky sú uvedené v tabuľke 1:

Najhrubšou, ale pritom najľahšou je lepenka krabíc Dunapack Štúrovo - 3.1 mm. Táto skutočnosť je spôsobená tým, že sa jedná o dvojstranne polepenú jednovlnovú vlnitú lepenku, ktorá je na vnútornej strane vylepená bielym miernym alkalickým papierom.

Lepenka firmy Ludoprint je druhou najhrubšou z testovaných vzoriek - 2.3 mm, ostatné vzorky sú z tohto hľadiska podobné - medzi 1.4 - 1.6 mm.

Podstatnou z hľadiska úžitkových vlastností je však odolnosť voči ohýbaniu a

prejavujú na jej povrchu praskliny a trhliny v miestach ohýbania.

Lepenka krabíc z dodávky firmy Unipack Bratislava je pevnejšie a tuhšia ako predchádzajúce dve vzorky, napriek tomu pri jej ohýbaní došlo k popraskaniu vnútornej vrstvy obalu.

Najodolnejšími sa z tohto hľadiska ukázali byť vzorky lepeniek archívnych krabíc dodaných firmou Slovakograf a Reisel (výrobca EMBA, Paseky nad Jizerou), ako aj firmou Dunapack.

b) Kyslosť - alkalita použitých lepeniek

Ďalším zo základných sledovaných parametrov bola kyslosť resp. alkalita lepeniek, ktorú sme experimentálne stanovili

Tabuľka č.: 2

Kyslosť / alkalita [pH]

povrch vnútornej strany	
1. Úsvit Prievidza	5.6
2. Ludoprint Trenčín	5.7
3. Reisel Topoľčany	7.4
4. Unipack Bratislava	6.0
5. Slovakograf Nové Zámky	7.4

tuhosť lepenky.

Z najmenej odolnej lepenky boli vyrobené vzorky krabíc z firmy Ludoprint Trenčín. V mieste ohýbania už po niekoľkých ohyboch vznikli na povrchu praskliny a trhliny. Okrem toho v priereze lepenky možno pozorovať nedostatočné spojenie jednotlivých vrstiev, čo sa prejavuje aj nižšou tuhosťou tejto vzorky lepenky.

Podobne sa prejavuje aj lepenka z Úsvitu Prievidza. Je faktom, že je najtenšia. Rovnako sa však po niekoľkých ohyboch

povrchovo na vnútornej strane vzoriek jednotlivých krabíc. Namerané výsledky sú uvedené v tabuľke:č.2

Požiadavky na kyslosť, resp. alkalitu spĺňujú len tie lepenky, ktorých pH dosahuje hodnotu nad 7, teda lepenky nie sú kyslé.

Z nameraných údajov jasne vyplýva, že uvedenej požiadavke vyhovujú len vzorky lepeniek archívnych krabíc firmy Emba, Paseky nad Jizerou, ktoré dodávajú firmy Slovakograf Nové Zámky a Reisel Topoľčany - pH 7.4 - ako aj krabice

dodávané firmou Dunapack - pH 7.3.

c) Vhodnosť technológie výroby krabíc

Všetky krabice sú tvarom podobné. Ich finálne vyhotovenie je však rôzne.

Úsvit Prievidza, Ludoprint Trenčín a Unipack Bratislava používajú na pripevnenie bočných záložiek kovové sponky, resp. kovové nity (Unipack Bratislava). Tento spôsob má niekolkto zásadných negatívnych vlastností:

- použitie kovových sponiek na archívne krabice je nevhodné, pretože tieto po čase korodujú

- kovové častice pôsobia ako katalyzátor, ktorý urýchľuje kyslú hydrolyzu celulózy a jej degradáciu, čo sa prejaví po dlhšom čase zhoršením mechanických vlastností lepenky a môže negatívne vplývať aj na papierové dokumenty uložené vo vnútri krabice

- okrem toho pripevnením bočných záložiek na spodok krabice kovovými sponkami sa vytvára na spodnej ploche krabice zahnutý pásik lepenky s pomere ostrými hranami, ktoré môžu spôsobiť poškodenie dokumentov i poranenie pri manipulácii.

Z uvedených dôvodov je tento typ krabice zásadne nevhodný pre trvalé uloženie archívnych dokumentov a takéto vyhotovenie archívnej krabice považujeme za nevhodné.

Znamená to teda, že krabice dodávateľov Úsvit Prievidza, Ludoprint Trenčín a Unipack Bratislava, ktoré sú vyhotovené takouto technológiou, považujeme za nevhodné pre archívne

účely.

Krabice dodávané firmou Reisel Topoľčany a Slovakograf Nové Zámky sú presne rovnaké. Sú vyrábané firmou Emba, Paseky nad Jizerou.

Sú vyrazené z jedného kusa lepenky a ohýbajú sa formou skladačky. Takýto spôsob vyhotovenia archívnej krabice bez použitia kovových sponiek možno považovať za najvhodnejší. Tým sa eliminujú horeuvedené škodlivé vplyvy kovových častí, ako aj možnosti poranenia či poškodenia dokumentov.

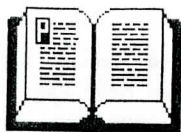
Rovnakým spôsobom je vyhotovená aj krabica firmy Dunapack.

Z uvedených dôvodov sú archívne krabice firmy Emba, Paseky nad Jizerou, ktoré dodávajú firmy Slovakograf Nové Zámky a Reisel Topoľčany, ako aj krabice dodávané firmou Dunapack vhodné pre potreby archívov.

CELKOVÉ VYHODNOTENIE ARCHÍVNYCH KRABÍC Z HĽADISKA SLEDOVANÝCH VLASTNOSTÍ

Na základe troch sledovaných vlastností - mechanickej pevnosti, kyslosti (alkality) a vhodnosti technológie výroby archívnych krabíc - môžeme jednoznačne konštatovať, že z testovaných vzoriek z hľadiska vhodnosti pre archívne účely vyhovujú archívne krabice vyrábané firmou EMBA Paseky nad Jizerou a dodávané firmou Slovakograf, Nové Zámky a Reisel, Topoľčany, ako aj archívne krabice dodané firmou Dunapack, Štúrovo.

Ing. Jozef Hanus, CSc.
vedúci oddelenia archívnej ochrany

KNÍŽNÉ NOVINKY

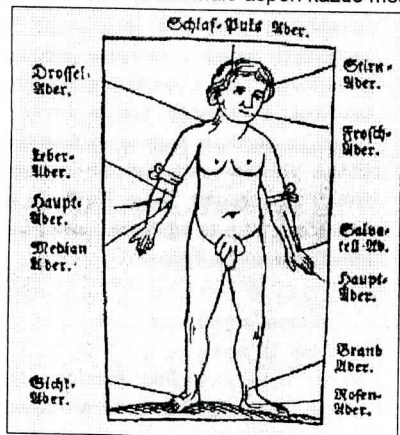
Jankovič, V.: Trnavská univerzita. Pamiatkový ústav, Bratislava 1995, s. 72.

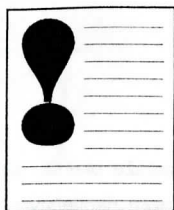
V ktorom roku života má zložiť historik pero a ísť na zasúžily odpočinok? Dr. Vendelín Jankovič aj pri svojich prekrásnych 80 - tinách dokazuje, že ukončenie pracovného pomeru znamená len vytvorenie nového väčšieho priestoru pre tvorivého ducha. A tak čiepky pozbierané pri mnohých iných výskumoch uzreli svetlo sveta v podobe brožovanej publikácie - Trnavská univerzita. Škola, poznamenaná časom priaznivým i

nepriaznivým, je do dnešných čias pojmom v histórii, kultúre a najmä v školstve nášho národa. Dr. Jankoviča zaujala problematika vzťahu ostrihomskeho arcibiskupa Petra Pázmányho ku vzniku školy, založenia Trnavskej univerzity, dejín univerzity do zriadenia právnickej fakulty (1667) a od roku 1668 do jej premiestnenia do Budína v roku 1777.

Mihóková, M.: SLOVNÍK KOŠICKÝCH OSOBNOSTÍ 1848 - 1918. Košice 1995, s. 532. 1193 osobností si našlo miesto v tejto, pomeme rozsiahlej, knižke. Na časové obdobie, ktoré si autorka - knihovníčka vybrala, je to neuveriteľné množstvo. Knižku opatřila metodickým úvodom, zoznamom použitej literatúry. Osobnosti zoradila v abecednom poradí. V ďalšej kapitole priblížila osobnosti v "zrkadle historického diania". Záver tvorí vecný register. Kiežby Štátnu vedeckú knižnicu malo aspoň každé mesto!

Latinsko-německo-český slovník nemocí, úrazů a příčin smrti a výrazů s nimi souvisejících (nejen) pro genealogy. Kniha má 246 strán a 22 vyobrazení. Členovia Českej genealogickej a heraldickej spoločnosti v Prahe si ju môžu kúpiť za 130 Kč + 20 Kč balné na adrese: Doc. Dr. Jaroslav Čemý, CSC., Jeremenkova 713/103, 140 00 Praha 4, t. 02 436 101. Nečlenovia za 150 Kč + 20 Kč balné na adrese: Škraňka Josef, ředitel, Ringier ČR, a. s., Contract publishing, Jeseniova 51, 130 00 Praha 3, t. 02 67 09 75 42, fax 02 61021062039.

SERVIS

- 6. 1. 1996 bola odkrytá busta Prof. Alexandrovi Húščavovi v Lamači
- Členské 50 Sk a 100 SK (vstupujúci členovia) bude vybrané prostredníctvom poštových zloženiek do konca februára 1996. Prosíme vážených členov, aby neprizabudli na túto základnú povinnosť!!!

- V októbri 1996 sa uskutoční sympóziu **Vedeckoinformačný aparát v archíve**. Pri tejto príležitosti bude aj **valné zhromaždenie SSA**. Súčasťou programu bude prerokovanie Stanov SSA. Prosíme členov, aby porozmýšľali a prípadné návrhy na ich zmenu predložili výboru SSA. Bližšie informácie budú oznámené včas.

- ŠOKA Poprad oznamuje:
zmeny telefónnych čísel: 730 640 - riaditeľka
730 515 - ústredňa

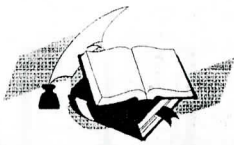
Záujemci o ubytovanie v inšpekčných izbách ŠOKA Poprad, môžu o ne požiadať pracovníkov archívu. Ide o 2 izby pre 5 osôb (spolu 10 osôb), vybavené spoločnou kuchynkou, sprchovacím kútom, 2 chladničkami. Podmienkou ubytovania je dodržiavanie ubytovacieho poriadku a nástup počas pracovného času archívárov. (Po - Pia v čase od 7⁰⁰ do 15³⁰). Cena za ubytovanie je 50 Sk za osobu a deň.

Redakcia Fóra archívárov sa zároveň obracia na ostatných kolegov, ktorí môžu poskytnúť podobnú pomoc ako ŠOKA Poprad, aby zverejnili možnosti ubytovania a tým si vytvorili podmienky pre krásnu a lacnejšiu dovolenku s Fórom archívárov.

JUBILANTI

Krásneho životného jubilea sa 20. 1. 1996 dožíva Ing. Rudolf Mader - Kutský (Archív Slovenskej televízie). V mene všetkých archívárov mu prajeme veľa tvorivých síl, životného optimizmu, osobných a pracovných úspechov.

ZNECHUTENÝ RIADITEĽ

Robili sme prieskum archivov v Stredoslovenskom kraji a chceli sme si zmapovať situáciu v historickom archíve Kremnickej mincovne. Po zrušení Povereníctva vnútra, zostala ako jediná Slovenská archívna správa a riaditeľ SAS bol poverený likvidáciou majetku povereníctva. Pre Správu vyčlenil povereníkove auto Tatra 603. Auto bolo zachovalé a skutočne reprezentačné. Ešte i šófera sme mali reprezentačného. Zavalitého, výborne sa obliekajúceho. Chodil v tmavom obleku, vždy v bielej košeli, so kutočne zlatými manžetovými gombíkmi. Dobré finančne situovaného. Jednoducho - panského šófera.

V Kremnici sme zastali na námestí, priamo pod oknami riaditeľstva mincovne. Vodič zostal pri aute a my v známom zložení, sme sa pobrali pozrieť si námestie a šli sme do archívu.

Na auto upozomila riaditeľa sekretárka. Čakal významnú návštevu a s nami si ju pomyšlil. Vybehol pred budovu návštevu privítať. Už sme sa z archívu vracali k autu a videli sme, ako srdečne riaditeľ víta nášho vodiča, potriasa si s ním pravícu a srdečne ho pozýva ďalej na

riaditeľstvo. Šófer sa pravdaže okúňal, ale nevedel odolať. Pobral sa na riaditeľstvo s tým, že my prideme. Ešte sme ich zastihli pred budovou. Keď sme sa predstavili ako archivári s tým, že sme si pozreli archív a poprosili pána riaditeľa, či by nás mohol prijať a vypočuť, zčervenel ako medený toliar, v rozpakoch stratil reč. Len nám prikyvoval a takmer utekal od nás do svojej pracovne.

Keď sme sa vrátili k riaditeľovi po vybavení ešte nejakých drobností, sekretárka nám oznámila, že "súdruh riaditeľ na nás nemá čas" a odkázal nás na zástupcu. Istotne sa hanbil. Čas pre nás si nenašiel ani jeho zástupca a posunul nás k hospodárovi, pod ktorého archív patrili. Ale ten tam nebol. Nič sme teda nevykonali. O historickej cene archívu sme nemali komu referovať. Iba riaditeľ mal o jednu skúsenosť viac. Neprenáhliť sa!

S "panským" šóferom sme sa rozlúčili, keď ešte v ten deň rozbil auto a aby ho dal do pôvodného stavu, stratil sa. Radi sme ho vymenili za skromnejšieho. Takého, ktorého si s nami už nikto nepomyšlil.

Jozef Chreňo

MATEJ URSÉNI - ARCHIVÁR MESTA TRNAVY.

Nad archívom jedného vyslanectva bol nápis: "Byť archivárom vyžaduje muža nanajvýš inteligentného a vzdelaného, ale mužovia inteligentní a vzdelaní sa archivármi nestávajú." Tvorca nápisu mal zmysel pre sabairóniu - archív sa nedal privatizovať, preto ten smútok v druhej časti súvetia. Platy sa archivárom nedajú závidieť, ale dostali sa od dna, ba pred zdravotníctvo a školstvo.

V druhej polovici 18. storočia patrilo k bontónu siécle de la lumiére, mať ako tak usporiadaný archív. Spamätala sa šľachta, stolice, biskupstvá i mesto.

Slobodné kráľovské mesto Tmava malo od polovice 18. storočia systematizovaných registrátorov. Ignác Hlinický, registrátor v rokoch 1798 - 1807, predložil 7. novembra 1803 do zasadania magistrátu po prvý raz zoznam základných listín a spisov archívu mesta, uložených "sub ferrea porta" - v prizemí alebo poschodí mestskej veže, s datovaním a údajom o uložení. Jeho čiastkový inventár foliového formátu má 594 strán a eviduje 16 ladúľ a 26 fasciklov. Väčšina archívu, zvlášť knihy zostali nespracované. Inventár dopĺňali ďalší archivári, ale najmä po zásahoch Dr. E. Boreczkeho (1909 - 1910) sa veľmi ťažko používa. Zostal však dobrou pomôckou a len podľa nej sa podarilo niektoré dokumenty vrátiť do archívu.

Ignáca Hlinického prekonal skromný a nenápadný muž, Matej Urséni. O jeho mladosti nevieme nič. Vstúpil do služieb mesta ako "archivi registrator" roku 1811. V matrike narodených v Tmave sa nevyskytuje, ale vieme, že sa narodil roku 1781. Dňa 15. apríla 1805 mal sobáš s Klárou Ružičkovou a 3. augusta 1810 sa im narodila jediná dcéra Anna. Býval v Pekárskej ulici č. 205, kde takmer o polstoročie redigoval Mikuláš Dohnány Slovenské pohľady. Vedel dokonale po slovensky, nemecky, maďarsky a písal skvelou, až barokovou latinčinou. Bol to muž nanajvýš precízny a pedantný, dôkladný a dôsledný. Jeho neveľká pozostalosť, uchovaná v archíve Spolku sv. Vojtecha v Tmave, to dosvedčuje (listy, záznamy, zošity, opis cesty z Tmavy do Maziazellu, písané tým istým kaligrafickým písmom v roku 1811 ako aj v roku 1849, nad čím by užasol aj skúsený grafológ).

V centre pozornosti I. Hlinického boli listiny. Matej Urséni venoval celožitovnú pozornosť spisom, už dávno pred ním ukladaných do vecných skupín. Dedukciou možno potvrdiť, že Urséni rozšíril registratúru mesta o ďalšie vecné skupiny. Missiles, korešpondenciu mesta, zachovanú od roku 1500 usporiadal do fasciklov a na chrbát listov úplne hore napísal čiernym atramentom dátum vydania listu a vydavateľa. Nemal k dispozícii

chronologické tabuľky a pri určovaní dátumov zväš zlyhával. Fascikle baili do modrého papiera (z papierne v Dechticiach) a v strede preväzoval motúzom. Napísal na ne názov skupiny, chronologické rozpätie, prípadne aj číslo fascikla.

Vrcholom práce Meteja Urséniho je spracovanie skupín Deputationalia a Procesualia. Deputationalia, spisy najrozličnejších komisií zinventarizoval v dvoch zväzkoch (91 kartónov): Elenchus actorum deputationaliu 1542 - 1851, zv. I, II, spolu 1194 strán. Tieto spisy doteraz neprehovorili, hoci je v nich nesmieme množstvo údajov ku konkrétnym problémom. Urséniho chef d'oeuvre zostane Elenchus processuum 1538 - 1849 so 660 stranami, evidencia súdnych spisov z procesov pred magistrátom mesta v abecednom usporiadaní (meno žalobcu i žalovaného). Elenchy doplnal veľmi lajdácky a nepekým rukopisom, Urséniho nástupca Jozef Zima. Elenchy sa dajú aj dnes dobre používať.

Matej Urséni zinventarizoval tiež menšie celky - testamenty (26 fasciklov) - elench sa nezachoval. Gaestores graeci, Judaica, Acta catholicorum a i. Jeho život nestačil na realizáciu plánov. S priateľom, právnikom Jánom Pullom, pracoval na dejinách Tmavy, excerptoval pre neho údaje z archívu. Ján Pull zomrel v roku 1831 na cholery. Dezinfekčné štatúty boli

nemilosrdné - rukopis hotových častí im padol za obeť.

V pohnutých rokoch 1848 - 49 vystúpila špirála inflácie na najvyššiu mieru. Dňa 5. februára 1849 požiadal archívár mesta Tmava Matej Urséni magistrát o úpravu platu 300 zlatých, ktoré mu mesto určilo roku 1811 a vyplácalo mu ich aj v roku 1849 bez zmeny. Dôvodil to tým, že mu nestačí na základné potraviny, nie to na oblek a zakríknuto upozorňuje na to, čo urobil pre mesto a prosí o pomoc v zúfalom položení (calamitosae sortis meae). Dnes sa nám nechce veriť, že jeho hlas zostal nepočutý, magistrát mesta Tmavy uznesením č. 354/107/1849 žiadosť zamietol a Matej Urséni krátko na to zomrel v najväčšej biede 23. novembra 1849. Jeho hrob sa nedá identifikovať.

Na diele Meteja Urséniho stavali pokračovatelia, najmä Dr. E. Borecký a prof. Jozef Mazúr (1943 - 1954). Za takmer 40 rokov práce v archíve povzniesol túto inštitúciu Urséni na vrchol. Vtedy nebolo zvykom výsledky úmornej práce publikovať. Jeho dielo zostane vzornou a základnou orientačnou pomôckou pre výskum dejín Tmavy a súčasný archívár - historik sa môže len skloniť pred týmto človekom a dielom.

Jozef Šimončíč

Redakčná rada: V. Nováková, L. Vrteľ, J. Hanus, Z. Kollárová

Toto číslo pripravili: SOKA Levice

Technická úprava: Z. Kollárová

Distribúcia: SOKA Levice

Náklad 260 ks